

СТАНОВИЩЕ

на чл. кор. Михаил Станчев

относно дисертацията за присъждане на научната степен

„Доктор на историческите науки”

на доц. д-р Манчо Веков, на тема

„Единиците за измерване в Европа преди въвеждането на Десетичната метрична система. XVII-XX век. Теоретични и приложни аспекти”

В увода на дисертационния труд, назован „Въведение в метрологията”, доц. Веков поставя риторичния въпрос позната или непозната е метрологията. По-скоро непозната може да се нарече тази наука и отговорът на въпроса „защо?” дава обемистото изследване – 578 страници. И по форма, и по съдържание то показва, че е задължителна интердисциплинарна методология, задълбочени познания при това в широк географски ареал, за да бъдат анализирани и обобщени чрез сравнителния подход 2 600 мерки за дължина, площ, обем тежест, брой, количество, характерни за стопанския живот в Европа, включително за Русия и Украйна, както и многобройната литература по темата. А това е труд, сериозен и задълбочен издирвателски и аналитичен труд. И напълно разбираемо е, че дисертацията „Единиците за измерване в Европа преди въвеждането на Десетичната метрична система. XVII-XX век. Теоретични и приложни аспекти” е плод на близо четвъртвековните търсения на автора, довели до разкриване на „бели полета” в историята на мерките и измерванията. При това съпоставителните таблици и анализи са новост не само за България. В този смисъл дисертацията е изцяло с приносен характер и ще бъде от голяма научна полза, ако трудът се издаде и на други езици.

Темата е представена в четири глави, предхождащи от въведение, завършва с репрезентативно заключение, списък на използвана литература и резюме на английски език.

В увода доц. Веков информира за мотивите, тласнали го към системно и комплексно разработване на темата „Единиците за измерване в Европа преди въвеждането на Десетичната метрична система. XVII-XX век. Теоретични и приложни аспекти”. Съдържанието на следващите глави доказва, че авторът е изпълнил поставената си научна цел – да запълни „бели полета” в областта на историческата метрология.

В първа глава, посветена на мерките за измерване на пространството, чрез компаративния метод са изяснени последователно мерките за дължина, за площ и за обем. С интердисциплинарен подход е показана технологията при различните начини на измерване на пространството и приравняването им към метричен еквивалент, а броят на изследваните и преизчислените спрямо съвременната метрична система метрологични термина е над 800. Приложение № 1 дава количествените им същности и съотношения. Казано лаконично – това е информационен „хляб” за специалисти от много научни области, при това от почти целия евразийски свят. Със същата приложна стойност са и следващите приложения.

Във втора глава на изследването „Измерване на вместимост (мерки за сухи насипни продукти и течности)” са изследвани и обобщени над 900 мерки. Доц. Веков подчертава, че анализът е направен за първи път, но не е допълнил, че Приложение 2 - както и Приложение 1 и Приложение 3, е новост за евразийската книжнина.

С присъщия на автора комплексен подход са осветлени мерките за тежест и маса, за брой и количество, при това с ретроспекция от античността към съвременността – в трета глава на дисертацията. Тук са изследвани над 900 единици за измерение с многообразни величини и названия в зависимост от измерваната материя – също с приносен характер.

За четвъртата глава на изследването „Старите мерки – опит за историко-метрологична характеристика” може да се каже, че освен

че е наситена с нова и разностранна научна информация, тя е и любознателна. В този смисъл полезна и за специалисти, и за неспециалисти, особено за дилетанти, които с „лекота“ пушат в оборот неверни факти.

Позволявам си да препоръчам на автора да обнародва дисертацията си (по възможност и чужд език), но преди това да посочи под линия обяснение – защо на няколко места в приложенията липсват съпоставителните и съотнесените към съвременната метрична система използвани в преддесетичния период мерни единици.

За подчертаване е поднесената от доц. Веков типология и периодизация на метрологията по предметен признак. Освен че е новост, тя дава теоретични ориентири за планирането и прогнозирането на по-нататъшното развитие на науката.

Що се отнася до списъка с ползваната литература отразява, то – първо, показва обширната научна информираност на автора в проблематиката, третирана в дисертационния труд, второ – това е готов тематичен „каталог“ по метрологичните аспекти и направления.

Като се има предвид широкия евразийски ареал на изследването, то положителна оценка заслужава и резюмето на английски език - един добър подход за привличане на научния интерес и на чуждестранни изследователи.

Положителна е оценката ми и за автореферата в обем от 50 страници, но отправям критична бележка. В дисертационния труд има доста повече новости, отколкото доц. Веков е посочил като научни и научно-приложни приноси. Потребителят трябва да знае, че авторът се е основал на българските и чуждестранните публикации по темата, но е извел ново метрологично знание, както пише – нов метрологичен език.

Списъкът с публикациите на доц. Веков по темата – 1 монография и 10 студии и статии, потвърждава усета на автора да открива и дава бърз отговор на нерешени метрологични проблеми.

Предвид научните и научно-приложните приноси представения дисертационен труд подчертавам положителна си оценка на изследването на доц. д-р Манчо Ангелов Веков „Единиците за измерване в Европа преди въвеждането на Десетичната метрична система. XVII-XX век. Теоретични и приложни аспекти” и препоръчвам на членовете на уважаемото научно жури да му присъдят научната степен **„Доктор на историческите науки”**.

Харков, 30.08.2014 г.

Автор на становището: